

Charakterystyka ruchu turystycznego na Spitsbergenie w latach 2000-2004

Streszczenie

Archipelag Svalbard jest obszarem łatwo dostępnym dla turystów z całego świata. Turyści odwiedzają głównie największą wysp archipelagu, którą jest Spitsbergen. Ze względu na słabo rozbudowaną infrastruktur drogową, trudne warunki przyrodnicze oraz obszary chronione, poruszanie się po Spitsbergenie jest mocno ograniczone – tylko specjalne pozwolenie gubernatora Svalbardu pozwala na poruszanie się poza obszarami zamieszkałymi.

Obserwowany w ostatnich latach intensywny rozwój Longyearbyen, stolicy archipelagu jest konsekwencj wzrastającego zainteresowania obszarami polarnymi przez turystów.

W artykule przedstawiono analiz ilościową ruchu turystycznego na Spitsbergenie w latach 2000-2004, opis infrastruktury turystycznej oraz gwne atrakcje wyspy. Uwzględniając warunki klimatyczne panujące w strefie okołobiegunowej można stwierdzi, że infrastruktura turystyczna jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Analizując przyjazdy na Spitsbergen w badanym okresie można stwierdzi, że ruch turystyczny nieznacznie się waha.

Słowa kluczowe:

Svalbard, Spitsbergen, turystyka, ruch turystyczny

WPROWADZENIE:

Ze względu na niekorzystne warunki klimatyczne oraz dostpno komunikacyjną turystyka na Spitsbergenie zaczęta si rozwija dopiero pod koniec XIX wieku (Baird, 1967). Pierwszy rejs turystyczny na Spitsbergen odby się w 1892 roku, a pięć lat pzniej powstało tam pierwsze biuro podryy. Turystyka lądowa na Spitsbergenie zaczęta się jednak rozwija dopiero w 1989 roku. Od tego czasu turystyka rozwija się do intensywnie na omawianym obszarze (Umbreit, 2009).

Przedmiotem badań jest ruch turystyczny na Spitsbergenie. Celem jest analiza czynników, które wywierają wplyw na rozwój ruchu turystycznego. Zakres terytorialny obejmuje wysp Spitsbergen, położoną w archipelagu Svalbard w Ark-

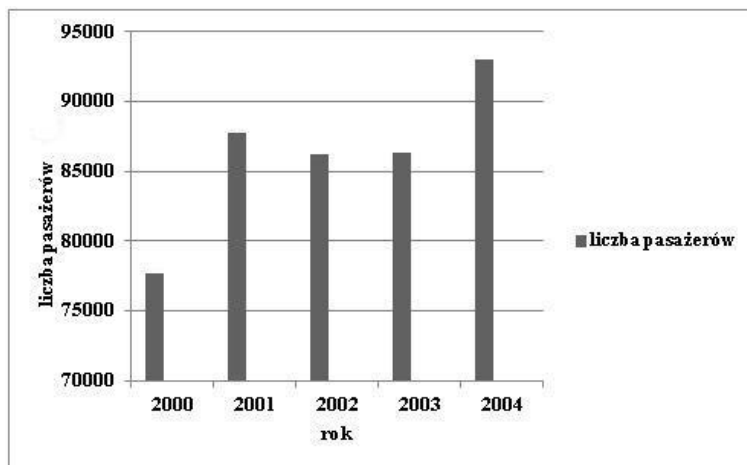
tyce. Z kolei zakres czasowy obejmuje lata 2000-2004. Wybrano te lata ze względu na dostępność szczegółowych danych dla tego okresu oraz dostępność komunikacyjną Spitsbergenu dla przeciętnego turysty. Na wyspę można się dostać dwiema drogami: morską i powietrzną, co jest dużym plusem w porównaniu do innych obszarów położonych poza kołem podbiegunowym. W artykule zaprezentowano czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Spitsbergenu, główne walory wyspy oraz analizę ilościową ruchu turystycznego.

Pod względem regionalnym archipelag Svalbard wchodzi w skład Arktycznych Wysp Północnych Europy Północnej. Tworzą go między innymi takie wyspy jak: Spitsbergen, Ziemia Północno-Wschodnia, Wyspa Nadziei, Wyspa Edge'a, Wyspa Barentsa, Ziemia Króla Karola oraz Ziemia Księcia Karola. Największą wyspą Svalbardu jest Spitsbergen, który jest jedynym stale zamieszkanym obszarem tego archipelagu. Stolicą tej prowincji jest miasteczko Longyearbyen, które jest położone na Spitsbergenie. Nazwa wyspy została nadana przez holenderskiego żeglarsza Barentsa i oznacza ostre góry. Pierwotnie Spitsbergen był obszarem bezludnym (<http://hornsund.igf.edu.pl>). Dopiero po jego odkryciu teren ten zaczęli zaludniać traperzy, rybacy, górnicy. W 1920 roku podpisano Traktat Paryski (Spitsbergeński), w wyniku którego cały archipelag znalazł się pod protektorem Norwegii. Norwegia ma zadanie dbać o zrównoważony rozwój archipelagu. Obecnie w wyniku dużych nakładów finansowych Spitsbergen jest najłatwiej dostępnym obszarem dla turystów w Arktyce.

CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNĄ SPITSBERGENU

Na ruch turystyczny wpływa wiele czynników. Możemy je podzielić na czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze. Na Spitsbergenie panuje klimat podbiegunowy. Charakteryzuje się on bardzo długimi i mroźnymi zimami oraz krótkimi i chłodnymi latami. Taki klimat może „odstraszać” większość turystów, którzy preferują spędzenie wakacji na obszarach o korzystniejszych warunkach klimatycznych. Ponadto obszar wyspy znajduje się za kołem podbiegunowym, co wiąże się z występowaniem zjawiska dnia i nocy polarnej. Jest to czynnik przyciągający turystów. Ludzie chcą zobaczyć noc i dzień polarny. Podczas nocy polarnej występuje też zorza polarna. W zależności od miejsca, na wyspie noc polarna trwa mniej więcej od 28 października do 14 lutego, a dzień polarny trwa od 25 kwietnia do 18 sierpnia. Najwięcej ludzi przyjeżdża podczas dnia polarnego w sezonie letnim.

Do walorów turystycznych przyrodniczych, które wpływają na rozwój turystyki można zaliczyć: liczne lodowce, tundrę, krajobraz polodowcowy, a także przedstawicieli fauny (niedźwiedzie polarne, pieśce, renifery svalbardzkie, traczyki, fokki). Na atrakcyjność turystyczną wpływa także dostępność komunikacyjna. Na wyspę można się dostać dwiema drogami: morską i powietrzną. Na Spitsbergenie znajduje się tylko jedno lotnisko, które jest położone około 5 kilometrów od Longyearbyen. Jest to najdalej położone na północ lotnisko świata. Obsługiwane jest przez linie lotnicze SAS. Połączenia lotnicze są wykonywane do Oslo z międzylądowaniem w Tromsø.

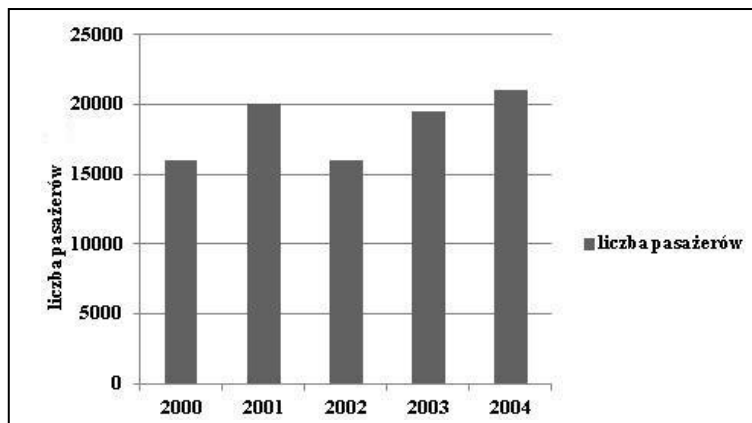

Ryc. 1. Przyłoty i odloty na Spitsbergen według liczby pasażerów w latach 2000-2004 (w tys.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Svalbard Statistics 2005

W latach 2000-2004 nastąpił wzrost pasażerów obsługiwanych przez lotnisko z 77202 osób w 2000 roku do 92958 osób w 2004 roku (Ryc.1). Dane obejmują zarówno przyłoty jak i odloty oraz loty regularne i czarterowe. Dane nie obejmują podziału pasażerów na turystów, pracowników, mieszkańców (<http://www.avinor.no>).

Także dane dla transportu morskiego wskazują na wzrost liczby pasażerów (Ryc.2) (<http://statbank.ssb.no>). Ruch pasażerów jest jednak o wiele mniejszy. Taki stan wiąże się z tym, że przez znaczną część roku transport morski jest niemożliwy ze względu na panujące na tym obszarze warunki klimatyczne. Ponadto dane ukazują tylko pasażerów przybyłych z zagranicy na wyspę. Można stwierdzić, że w badanych latach 2000-2004 wzrastała liczba pasażerów, którzy wybierali się na Spitsbergen. Zarówno w przypadku transportu powietrznego jak i morskiego dane ukazują pasażerów ogółem, a nie turystów.

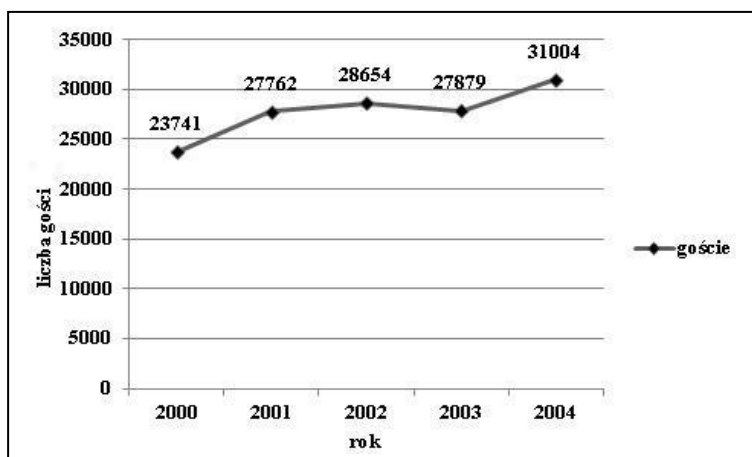

Ryc.2. Liczba pasażerów przybyłych na Spitsbergen z zagranicy drogą morską w latach 2000-2004
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Svalbard Statistics 2005

Infrastruktura turystyczna także ma duży wpływ na rozwój turystyki na danym obszarze. Można tu wyróżnić infrastrukturę drogową. Na wyspie w 2004 roku znajdowało się łącznie około 25-30 kilometrów dróg. Poruszanie się samochodem jest więc ograniczone. Głównym środkiem lokomocji w zimie jest skuter śnieżny, narty, a także psi zaprzęg. W lecie można się poruszać po Longyearbyen rowerem. Na wyspie kursuje tylko jedna linia autobusowa na trasie pomiędzy lotniskiem, a Longyearbyen. Ponadto można wynająć taksówkę.

Do infrastruktury można też zaliczyć bazę noclegową i gastronomiczną. Trzeba dodać, że tak naprawdę tylko jedna miejscowość jest przygotowana dla turystów i jest nią Longyearbyen. Baza gastronomiczna na rok 2004 była słabo rozbudowana. Składała się z trzech obiektów oraz restauracji hotelowych. Cała baza gastronomiczna była zlokalizowana w stolicy Svalbardu. Jak na panujące warunki na Spitsbergenie baza noclegowa była dobrze rozwinięta w 2004 roku. Składała się z siedmiu obiektów noclegowych oraz jednego kempingu. Wśród obiektów noclegowych można wymienić między innymi Radisson Blue Hotel, który jest najdalej na północ położonym wysokiej klasy hotelem oferującym wszystkie luksusowe hotelowe usługi. Poniższy wykres przedstawia gości nocujących w we wszystkich ówczesnych siedmiu obiektach noclegowych w Longyearbyen (Ryc.3.). Analizując go można zauważyć, nieznaczny wzrost w przeciągu pięciu badanych lat. Liczba gości wzrosła od 23741 w 2000 roku do 31004 osób w 2004 roku. Ponadto można dodać, że najwięcej gości przybywa do hoteli w okresie od kwietnia do sierpnia. Poza tym, z danych zawartych w norweskim roczniku statystycznym wynika, że

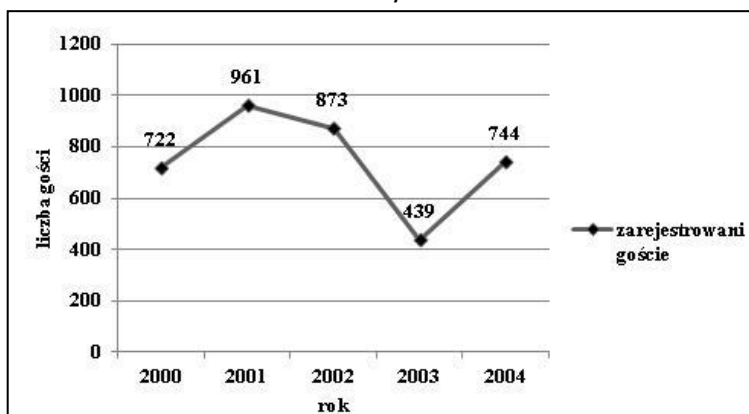
każdy gość hotelowy spędził przeciętnie 2,5 nocy w obiekcie hotelowym w Longyearbyen w 2004 roku (Svalbard Statistics 2005).

Ryc.3. Goście hotelowi w Longyearbyen na Spitsbergenie w latach 2000-2004

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Svalbard Statistics 2005

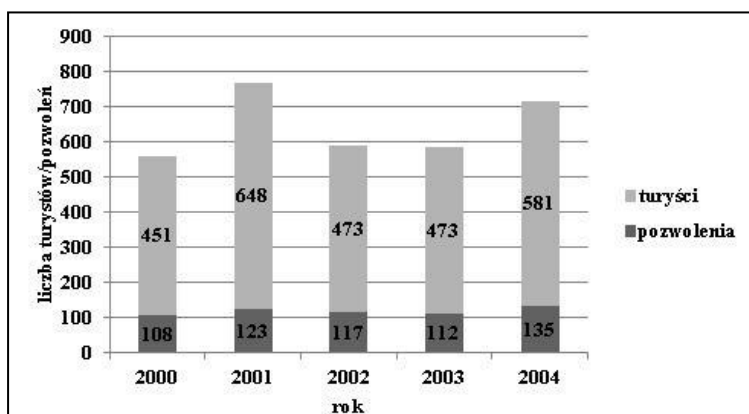
Na kempingu zarejestrowano zdecydowanie mniej gości niż w obiektach hotelowych. Liczba gości wahała się od 722 w 2000 roku do 744 w 2004 roku (Ryc.4.) (Svalbard Statistics 2005). Taka mała liczba gości wiąże się z tym, że większość turystów przybywających na Spitsbergen wybiera obiekty noclegowe oferujące lepsze warunki. Większość turystów jest też zamożna i może sobie pozwolić na droższy obiekt noclegowy. Ponadto na Spitsbergenie funkcjonuje schronisko, które jest stosunkowo tanie, ale i mające lepsze warunki. Można zauważyć, że w 2003 roku nastąpił znaczny spadek liczby gości. Przyczyną takiego stanu mogły być lepsze warunki zakwaterowania w innych obiektach.

Ryc.4. Zarejestrowani goście na kempingu na Spitsbergenie w latach 2000-2004

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Svalbard Statistics 2005

Poniższy wykres przedstawia indywidualnych turystów oraz wydane pozwolenia na poruszanie się poza obszarem administracyjnym na Spitsbergenie w latach 2000-2004 (Ryc.5.). Przedstawione dane dotyczą osób, które podróżują same lub w nieformalnych grupach, czyli niebędące częścią zorganizowanych wycieczek turystycznych przez touroperatorów ze Svalbardu. Nie zawierają więc pozwoleń załatwianych przez touroperatorów oraz pozwoleń wydawanych dla badaczy naukowych. Pozwolenia wydaje tylko gubernator, żeby wydać takie pozwolenie trzeba spełnić odpowiednie wymogi, m.in. trzeba posiadać pozwolenie na broń. Na jednym pozwoleniu może poruszać się grupka turystów, którzy podróżują razem. Mogą to być też indywidualne pozwolenia. Najwięcej pozwoleń w badanym okresie czasu wydano w 2004 roku, bo aż 135. Na tych pozwoleniach jednak podróżowało tylko 581 osób. Co ciekawe w 2001 roku wydano tylko 12 pozwoleń, ale podróżowało na nich 648 turystów (Svalbard Statistics 2005).

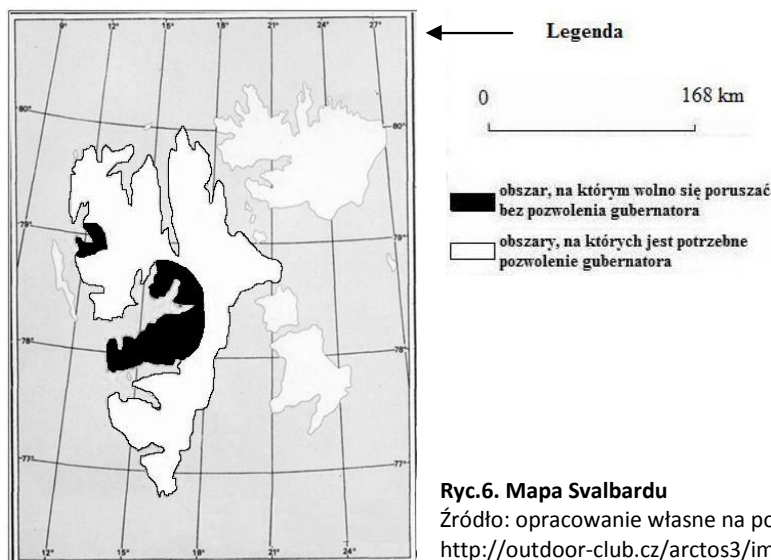

Ryc.5. Indywidualni turyści oraz wydane pozwolenia na poruszanie się poza obszarem administracyjnym na Spitsbergenie w latach 2000-2004

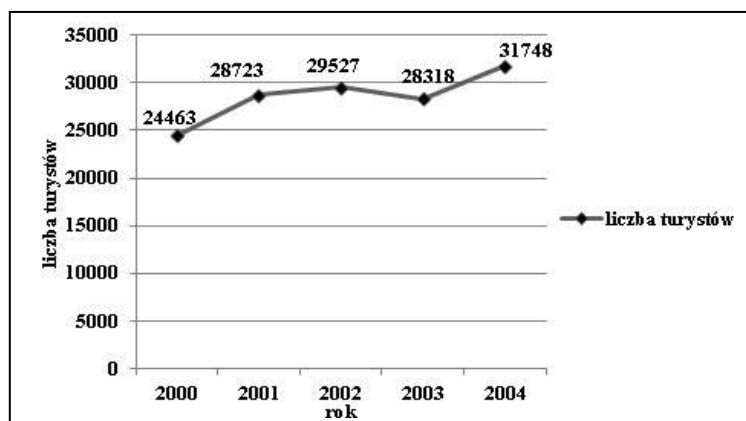
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Svalbard Statistics 2005

Wśród narodowości, które otrzymały najwięcej pozwoleń w 2004 roku byli: Norwegowie 31%, Polacy 19%, Niemcy 12% i Francuzi 10%. Turyści tych czterech narodowości stanowili 72% wszystkich pozwoleń, które wydano w 2004 roku (Svalbard Statistics 2005). Ludzie, którzy starają się o takie pozwolenia są zazwyczaj dobrze przygotowani do trudnych warunków panujących na wyspie.

Mapa przedstawia obszary Spitsbergenu, gdzie nie trzeba mieć pozwolenia na poruszanie się (Ryc.6). Większość turystów woli poruszać się po wyznaczonym obszarze, na którym także znajdują się przykłady dzikiej przyrody.

W badanym okresie czasu można zauważyć, że wahania ruchu turystycznego były nieznaczne. Zgodnie z ustawą z dnia 29.08.1997 roku o usługach turystycznych rozdz. 1.art. 3 – turysta to osoba, która podróżuje do innej miejscowości poza swoim stałym miejscem pobytu na okres nieprzekraczający 12 miesięcy, dla której celem podróży nie jest podjęcie stałej pracy w odwiedzanej miejscowości i która korzysta z noclegu przynajmniej przez jedną noc. Dlatego też wzięto pod uwagę tylko gości nocujących na Svalbardzie. Liczba turystów wzrasta od 24463 gości w 2000 roku do 31004 w 2004 roku (Ryc.7.). Także dane zawarte na stronie muzeum swalbardzkiego mówią o mniej więcej 30000 turystów odwiedzających obecnie Spitsbergen w ciągu roku (Svalbard Statistics 2005).

Ryc.7. Ruch turystyczny na Spitsbergenie w latach 2000-2004 (w tys.)
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Svalbard Statistics 2005

PODSUMOWANIE

Spitsbergen jest najłatwiej dostępnym obszarem europejskiej części Arktyki. Ruch turystyczny analizowanego okresu zaznacza się powolnym, ale stałym wzrostem. Liczba turystów wzrosła od 2000 roku do 2004 o 7285 osób. Na stały wzrost liczby turystów na pewno wpływają duże nakłady finansowe Norwegii oraz reklama wyspy. Ponadto biura podróży znajdujące się na Spitsbergenie zachęcają turystów bogatymi ofertami.

Najwięcej turystów w badanym okresie czasu przybywało z Norwegii, Szwecji, Danii i Finlandii. Większość turystów poruszało się po obszarach, na których nie trzeba mieć specjalnego pozwolenia gubernatora. Najwięcej pozwoleń na poruszanie się poza obszarami administracyjnymi w 2004 roku otrzymali obywatele czterech krajów: Norwegii, Polski, Francji i Niemiec.

Patrząc na dane za lata 2000-2004 można przewidywać, że ruch turystyczny będzie dalej powoli wzrastać.

LITERATURA:

Baird P.D., 1967, *Świat polarny*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.

Kowalczyk A., 2011, *Geografia turystyki*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

Umbreit A., 2009, *Spitsbergen*, Bradt Travel Guides Ltd., Guilford.

Svalbard Statistics 2005.

źródła internetowe:

<http://hornsund.igf.edu.pl>,

<http://statbank.ssb.no>,

<http://www.avinor.no/en/airport/svalbard/aboutus>

<http://www.svalbard.com/touristinfo.htm>,

<http://www.spitsbergentravel.com>

cytacja: Cwiąkała J., (2012). Charakterystyka ruchu turystycznego na Spitsbergenie w latach 2000-2004. *Prace Studenckiego Koła Naukowego Geografów Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie*, 1, 26-33.